

Inventarisatie

VERSIE JUNI 2016

Een Initiatief vanuit het samenwerkingsverband
BudgetInzicht Noord-West-Vlaanderen.

Doel :

Informereren van hulpverleners, het transparanter en toegankelijker maken van
wat er bestaat aan methodieken, expertise,... in de context van financiële
hulpverlening.

1. Inleiding.....	3
2. Budgetplanners.....	4
2.1. Budgetplanners in papieren versie.....	4
2.2. Budgetplanners via internet.....	4
2.3. Budgetplanners via Apps IPod / iPhone / iPad.....	5
3. Financiële opvoeding.....	6
3.1. Financiële opvoeding in de gezinscontext.....	6
3.1.1. Zakgeld.....	6
3.1.2. Voeding.....	7
3.1.3. Diversen.....	8
3.2. Financiële opvoeding in de onderwijscontext.....	9
3.2.1. Lager onderwijs.....	9
3.2.2. Secundair onderwijs.....	10
3.3. Financiële opvoeding in context met jongeren.....	12
4. Materie gelinkte sites en steunpunten.....	14
4.1. schuldpreventie.....	15
4.2. armoedepreventie.....	15
4.3. Steunpunt voor jeugdwerk.....	17
5. Zelfstandigen.....	18
6. Voor consumenten.....	19
6.1. consumentenorganisaties.....	20
6.2. Consumentenbescherming.....	20
6.3. Uw rechten.....	21
6.4. Regelgeving - informatief.....	21
7. Materie gelinkte publicaties, studies,.....	22
7.1. schuldpreventie.....	22
7.2. Armoedepreventie.....	23
7.3. Diversen.....	24

1. Inleiding

Beste hulpverlener, partner, geïnteresseerde...

Vanuit BudgetInZicht Noord-West-Vlaanderen werd op zoek gegaan naar wat bestaat aan methodieken, expertise binnen de context van financiële hulpverlening. Dit is heel wat en het aanbod is zeer divers.

We willen dit aanbod toegankelijker maken en deze inventarisatie aanreiken aan hulpverleners, geïnteresseerden in de idee hen te kunnen inspireren bij het werken met cliënten die te kampen hebben met schuld(over)last, financiële problemen en preventie van schulden.

Deze oplijsting is niet eindig is en is een greep uit het aanbod van websites edm. dat ons pad kruist. Daarnaast werd er geen beoordeling gekoppeld aan deze links en spreken ons niet uit over de kwaliteit, werkbaarheid van het opgesomde aanbod.

Alle feedback, aanvullingen en ervaringen zijn welkom op info@budgetinzicht-noordwestvlaanderen.be . Deze wordt meegenomen in de actualisatie van dit document.

Bekijk ook even onze site www.budgetinzicht-noordwestvlaanderen.be waar je toelichting vindt over de doelstellingen, de betrokkenen en de concrete realisaties van het samenwerkingsverband.

Hartelijke groeten,

Het BIZ Team

2. Budgetplanners

Budgetplanners zijn een handig hulpmiddel om een overzicht te hebben van je inkomsten en uitgaven. Er bestaan budgetplanners op papier, online via internet of via App voor smartphone of tablet.

NIEUW NIEUW NIEUW

- In de standaard magazine van 5/09/2015 verscheen een artikel 'budgetteren kun je leren' hierin wordt verwezen naar de website www.ynab.com en de APP You need a budget
- Wil je je budget plannen via je je tablet/smartphone (IOS)? check deze uit [fudget App](#) uit.

2.1. Budgetplanners in papieren versie

http://www.cebud.be/informatie_agenda.php

De budgetagenda, ontwikkeld door CEBUD, is het ideale instrument om zicht te krijgen op je bestedingspatroon. Naast het plannen van je afspraken, kan je in deze agenda ook je inkomsten, vaste en dagelijkse uitgaven bijhouden. Zo krijg je hier elke maand een mooi overzicht van. Daarnaast vind je heel wat tips die een inspiratiebron en houvast kunnen zijn om je financiën ondercontrole te krijgen en te houden.

<https://sites.google.com/a/cawregiobrugge.be/projectprometheus/methodiekendag-4-juni>

Draaiboek financiële hulpverlening Mannenopvang. CAW&JZ Middenkust – Mannenopvang.

Dit draaiboek werd uitgeschreven als kader om met de module budgetbegeleiding aan de slag te kunnen gaan. Die duidelijkheid en perspectief biedt aan zowel cliënten als aan de hulpverleners.

<http://werken.witgelekruis.be/fb111hytc777tccb1lubb116.aspx> De Huishoudagenda Wit Gele Kruis (15€) is een superhandige agenda voor een transparant beheer van het gezinsbudget. Heeft de nodige plaats om uw dagelijkse uitgaven en afspraken in te noteren. En bevat een gezonde mix van recepten. Deze kan besteld worden via bovenstaande link.

http://www.gezinsbond.be/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=31&Itemid=54

Het gezinskasboek van de consumentenwerking van de Bond na overschrijving van 4,50 euro wordt dit bezorgd.

<http://www.vlaamscentrumschuldenlast.be/index.php?page=8&detail=1134&PHPSESSID=58jk6hobeesap4o72lnh7bdqh3>

Het Vlaams Centrum Schuldenlast heeft opnieuw budgetplanners, het instrument bij uitstek om al de inkomsten en uitgaven, en eventuele schulden, van een huishouden in kaart te brengen. Dit keer koos het VCS ervoor om de budgetplanner in een ander kleedje te stoppen. Het resultaat is hetzelfde principe als voorheen maar met meer oog voor overzicht, eenvoud en duidelijkheid.

2.2. Budgetplanners via internet

<http://www.budgetplanner.be/> De budgetplanner dient om een overzicht van je inkomsten en uitgaven te maken.

www.upc-bvk.be/documents/public/budget-nl.xls (budgettabel) Interactieve tabel voor het gezinsbudget > gebruiksaanwijzing

<http://www.afaspersonal.nl/plus> AFAS Personal Plus is een bankonafhankelijk online huishoudboekje. U kunt al uw bankrekeningen inladen. Het systeem helpt u met categoriseren, zodat u kunt zien waar u uw geld aan besteedt. Daarnaast biedt AFAS Personal Plus handige features zoals een app waarmee u papieren bonnetjes kunt scannen. De bon wordt gekoppeld aan een transactie en verdwijnt in uw archief.

<http://www.radio2.be/artikel/inspecteur-decaluwe-pakt-de-crisis-aan> Download hieronder de nieuwe en complete versie van het Radio 2 Huishoudboekje en hou een heel jaar je uitgaven én inkomsten bij.

<https://www.budgetmaponline.be/nl/welkom> Vanwege het grote succes van de budgetmap groeide al snel het idee om de map ook digitaal aan te bieden. Dit enerzijds met de bedoeling om alle rubrieken uit de map digitaal aan te bieden om zo je eigen budgetmap te kunnen samenstellen, anderzijds om een gemakkelijke tool aan te reiken die ervoor zorgt dat iedereen zijn budget op een eenvoudige manier kan beheren via het internet.

2.3. Budgetplanners via Apps iPod / iPhone / iPad

http://www.studenten.net/studieleven/financieel/21543/tip_4_apps_om_je_geld_te_beheren

Een groot probleem onder studenten is geldtekort, maar ook wanneer we wel geld hebben gaat het nog wel eens mis. Daarom tippen we 4 gratis apps om je budget te beheren op je smartphone.

Er bestaan verschillende digitale kasboeken. De meeste zijn heel uitgebreid en daar betaal je voor. Een aantal 'apps' is in de eenvoudige vorm gratis. Hieronder vind je een overzicht. Bepaal voor jezelf welke het beste bij je past. Kijk ook naar de beoordelingen van andere gebruikers.

Gratis

Mint.com Personal Finance
Ace budget Lite Ace budget
Spend Free – Personal Budgetting
Expenses – Budget Organiser Lite
Expenditure Lite
Expense Tracker-Spending Lite
Expense tracking (Koz note) Lite
Cash Trials Lite

Uitbreider (niet gratis)

Ace Budget € 0.76
Spend Budgetting € 0.76
Expenses – Budget Organiser € 1.53
Expenditure € 1.53
Pennies € 2.30
Cha-Ching € 2.30
Expense Tracker-Spending Lite € 2.30

Expense tracking (Koz note) € 3.07
Cash Trails € 3.84

Bron: [Jongeren verleiden tot bijhouden uitgaven | Financieel : Geld](#)

3. Financiële opvoeding

Vragen over kinderen en geld komen voor in diverse contexten (gezin, onderwijs, hulpverlening,...) en bij doelgroepen. Door aandacht te besteden aan financiële opvoeding kunnen kinderen voorbereid worden op financiële zelfstandigheid, de weerbaarheid en op een waardebesef van geld.

3.1. Financiële opvoeding in de gezinscontext

NIEUW NIEUW NIEUW

De Fame Game is een app van ING voor jongeren tussen de 10 en 15 jaar, gericht op het leren omgaan met geld.

3.1.1. Zakgeld

In diverse contexten worden heel wat vragen gesteld over zakgeld, vanaf wanneer geef ik dit? hoeveel geef ik? hoe leer je je kind hiermee omgaan? Hieronder enkele sites die kunnen inspireren wanneer je dergelijke vragen krijgt.

'Focus op financiële opvoeding. Meer dan zakgeld geven alleen.' Deze publicatie biedt een praktische en informerende handleiding aan jongvolwassenen zodat ze zich kunnen voorbereiden op een zelfstandig financieel leven.

<https://www.ing.nl/particulier/mobiel/fame-game/index.html> Uw kind krijgt al op jonge leeftijd met geld te maken. Nu bewust leren omgaan met geld zorgt voor een goede basis voor later. Ga samen op een leuke manier in gesprek over geld met de ING Fame Game app.

<http://www.klasse.be/ouders/dossiers/zakgeld/> Op Klasse voor ouders vind je een dossier rond het thema zakgeld waar je verschillende artikels en concrete tips vindt.

<http://www.speldatabase.be/spelinfo.php?id=1811> Met het euro zakgeldspel hebben de auteurs niet enkel zomaar een verzamelspel in elkaar willen knutselen. Ze hebben ook de achterliggende bedoeling gehad om het thema 'zakgeld' te verwerken. Sparen, verdienen, uitgeven zijn mooi verwerkt in het geheel. Hierdoor kan bij een spel waaraan zowel kinderen als ouders deelnemen een gesprek rond dit thema op gang komen. In bepaalde gezinnen heeft het hierdoor alleen al een meerwaarde.

<http://www.nibud.nl/omgaan-met-geld/kinderen-en-geld/zakgeld.html> Kind Geld, voordeliger grootbrengen van kinderen!

<http://www.teljegeld.nl/index.html> "Tel je geld" is een zakgeldboek voor kinderen. Een boek waarin kinderen iets leren over de waarde van geld en het bijhouden van een eigen geldadministratie. Ze leren dat je leuke dingen kan doen met geld. Maar dat je dan wel geld moet tellen en er goed voor moet zorgen.

<http://www.mijngeld.nl/media/336025/ing%20nibud%20dl-%20download%208-9%20jarigen.pdf>

Je kind leren omgaan met geld, daar komt meer bij kijken dan elke week zakgeld geven. Want hoe maak je je kind weerbaar tegen alledaagse verleidingen? Hoe weten kinderen dat de makers van een online spel waarbij de basisversie gratis is, hen proberen te verleiden om te gaan betalen voor leuke extra's? Welke manieren zijn er om sparen leuk te maken?

<http://www.mijngeld.nl/media/336029/ing%20nibud%20dl-%20download%2010-12%20jarigen.pdf>

Je kind leren omgaan met geld, daar komt meer bij kijken dan elke week zakgeld geven. De wereld van 10 tot 12-jarigen wordt alsmat groter. Ze doen meer op internet en gaan al bijna naar het voortgezet onderwijs. Hoe maak je je kind weerbaar tegen reclameverleidingen en sociale druk? En wat kan je ze leren over geld verdienen, sparen en uitgeven?

<http://www.e-quality.nl/kindergeldspel/>

Geld is kinderspel is hét spel voor kinderen in de leeftijd van 10 t/m 12 jaar over geld. Op een actieve en leuke manier komen kinderen te weten hoe zij, hun klasgenoten en andere kinderen van hun leeftijd met geld omgaan. Het spel kan onder begeleiding van een docent, ouder of leidster worden gespeeld. Het spel is geschikt voor thuis, op school of de buitenschoolse opvang.

<http://www.jumbo.eu/nl-be/producten/spellen/grow-with-jumbo/detail/het-zakgeldspel0/>

Het zakgeldspel van Jumbo. Dit bestaat in bordspel en in kaartspel

<http://www.financieelbijdehand.nl/>

Ouders informeren & inspireren bij het begeleiden van hun kind naar financiële zelfstandigheid.

<http://service.nibud.nl/opvoedtest/>

Heb je wel eens vragen over zakgeld of het baantje van je kind? Vind je het belangrijk dat je kind leert omgaan met geld? Doe dan deze financiële opvoedtest voor ouders met kinderen tussen de zes en achttien jaar. Je krijgt aan de hand van een aantal vragen advies over onderwerpen als zakgeld, kleedgeld en baantjes. De vragen verschillen per leeftijdscategorie. Het invullen duurt ongeveer 10 minuten.

<https://www.bankvoordeklaas.nl/> De Cash Quiz app is een leuke en educatieve app die gratis is te downloaden. Deze app is speciaal gemaakt voor ouders en kinderen om samen spelenderwijs meer te leren over omgaan met geld.

3.1.2. Voeding

Hieronder vermelden we enkele websites waarin je budgettaire tips om voeding aan te kopen vindt en ook tips om gezond en bewust voeding te kiezen. Een goede balans tussen een gezond eten, tijd en geld is best een uitdaging. Het is een combinatie van een aantal dingen die maken dat dit gaat lukken. Een slim inkoopbeleid is van groot belang als je geld wil besparen. Slim inkopen bespaart ook nog eens veel tijd, zeker op dagen als je daar eigenlijk wel tekort aan hebt.

http://nl.move-eat.be/page.php?myfiche=3265&CAT_ID=&ID= Enkele tips voor goede voedselkeuzes met een klein budget

<http://www.gezondeinspiratie.be/tools/index.php?page=3> Gezonde levensstijl met mensen uit kansengroepen : Praktijkenbank

<http://www.vigez.be/opleiding/op maat/de winkeloefening weet wat je eet.html>

Weten wat je eet begint met weten wat je koopt. Winkeloefeningen zijn ontwikkeld om de consument te leren omgaan met de informatie op het voedingsetiket. Zo kan hij of zij op een bewuste en kritische manier producten kiezen. De voedingswereld is echter voortdurend in beweging: er komen continu producten bij en er verdwijnen er bijna evenveel. Er wordt gestart met een theoretische inleiding, gevolgd door een praktische gedeelte met oefeningen en om af te sluiten een moment om vragen te stellen. De winkeloefening kan op 2

manieren: in de supermarkt of zelf in een lokaal, aan de hand van (lege)verpakkingen. De winkeloefening wordt bij voorkeur door een diëtist gegeven. De inhoud wordt aangepast aan de doelgroep.

<http://gent2.kahosl.be/winkelgids/home.aspx> De Winkelgids is een project om goedkope, gezonde voeding te promoten bij kansarmen. Het project is ontwikkeld te KaHo Sint - Lieven (Technologiecampus Gent) met steun van de Koning Boudewijnstichting en het Wijkgezondheidscentrum Daenshuis vzw (Aalst).

http://www.logowvl.be/site/upload/2011_03_10_011716006_Draaiboek%20kansarmen.pdf
Draaiboek 'Kookactiviteiten en vorming rond gezonde voeding voor kansarmen' (Logo Brugge, 2003) Het draaiboek is een verzameling van alle concrete richtlijnen voor het organiseren van kookactiviteiten en het geven van voorlichting in verband met gezonde en budgetvriendelijke voeding. Er wordt kennis aangereikt en vaardigheden aangeleerd in groepsverband.

www.budgetkoken.be

Lekker gezond en goedkoop koken met een budget van maximum €10 voor 4 personen.

http://www.ocmw-brugge.be/home/10_publicaties Tover je centen om in vitaminen. Een publicatie van het OCMW Brugge rond gezond en budgetvriendelijke koken.

www.cebud.be Het Centrum voor budgetadvies en –onderzoek pakt uit met een nieuw Cebud-kookboek 2014 'Een hele dag lekker en gezond eten voor 5 euro'

<http://www.voedingscentrum.nl/nl.aspx> Het Voedingscentrum is de autoriteit die consumenten wetenschappelijk onderbouwde en onafhankelijke informatie biedt over een gezonde, veilige en meer duurzame voedselkeuze. Het Voedingscentrum bevordert gezonde en meer duurzame voeding bij consumenten en stimuleert het bedrijfsleven tot een meer verantwoord voedselaanbod. Uitgangspunt daarbij is om 'de gezonde keuze de gemakkelijke keuze' te laten zijn.

<http://www.gezondopvoeden.be/> biedt informatie aan ouders die hun kinderen (2-18 jaar) gezond willen opvoeden.

3.1.3. Diversen

Hieronder vermelden we enkele website die op het eerste zicht geen directe link lijken te hebben met financiële hulpverlening doch menen we vanuit van het project dat er onrechtstreekse linken (vb. weerbaarheid, inzicht en sociale vaardigheden. Bespaartips,...)

<http://www.ioetz.be/Stresskip/Stress/Pages/default.aspx>

Deze site is speciaal gemaakt voor als je meer wil weten over stress of als je zelf last hebt van (een beetje) stress. Deze site is gericht op kinderen met ook een link naar ouders en leerkrachten.

<http://home.wanadoo.nl/n.peschier/algemeen.html>

Het algemene deel van KindGeld brengt je inspiratie om het voortaan nog voordeliger aan te pakken. Vele facetten van je leven lenen zich uitstekend om geld te besparen. Dat kan ik je makkelijk vertellen alleen zul je daarmee misschien niet overtuigd zijn. Het kan daarom erg handig zijn als je kijkt waar je nu staat en wat je uiteindelijke doel is. Hoe ga je dat doel bereiken en wat heb je daarvoor nodig?

http://www.klasse.be/ouders/files/2011/01/Kwaliteitenspel_LR2.pdf

Kwaliteitenspel, sta stil bij de talenten van je kind, jezelf,...

<http://kinderen.ikbeslis.be/>

Kinderen en bewust van hun privacy. Deze site behandelt de thema's gsm, sociale netwerken en internet.

<http://ouders.ikbeslis.be/>

Deze site behandelt de thema's afbeeldingen, gsm, reclame, camera's, internet en sociale netwerken, e-blabla, e-ID, privacy op school.

<http://www.mediasmart.be/index.php?unit={A1D09371-B086-D61A-77A0-05C130AA7EA5}>

Om onze kinderen inzicht te geven in de wereld die hen omringt, moeten we hun kritische geest m.b.t. wat ze zien en horen, stimuleren.

<http://www.nibud.nl/sparen-vermogen/sparen/financiële-buffer.html>

Hoe bereken je je financiële buffer? Het kan iedereen gebeuren: de wasmachine begeeft het of de kosten van de auto lopen op. Dergelijke uitgaven komen meestal onverwacht. Dan is het prettig als u een financiële reserve heeft.

<http://www.kidzncash.nl/> Kidz 'n Cash is een app voor smartphone, tablet die kinderen van 6 tot 12 jaar leert omgaan met geld. De app maakt spelenderwijs duidelijk dat goed omgaan met geld helemaal niet zo moeilijk is. Met Kidz 'n Cash kunnen ouders en kinderen samen aan de slag met financiële educatie. Verkrijgbaar in de Ipad App Store

<http://www.radio2.be/artikel/een-waarborgverzekering-voor-je-smartphone-een-must>
waarborgverzekering vs. Wettelijke garantie

3.2. Financiële opvoeding in de onderwijscontext

Het onderwijs is een bijzonder belangrijke partner in het preventiebeleid naar kinderen en jongeren toe. Hieronder vermelden we enkele interessante sites met lesmateriaal,... die door hulpverleners, leerkrachten binnen de onderwijscontext gebruikt kunnen worden.

3.2.1. Lager onderwijs

http://www.oost-vlaanderen.be/public/onderwijs_vorming/educatief/geldweg/index.cfm

GELDWEG wil alle **kinderen uit het lager onderwijs** op een speelse manier leren omgaan met geld. Het gaat over een bordspel en bijhorend pedagogisch materiaal ontworpen door OCMW Zottegem in samenwerking met de Zottegemse basisscholen en de Provincie Oost-Vlaanderen.

www.weekvanhetgeld.nl De Week van het geld is een nationale projectweek voor het basisonderwijs. Het doel van deze week is om basisschoolleerlingen te leren omgaan met geld. Dit is een initiatief uit Nederland en er is heel wat bruikbaar lesmateriaal te downloaden van de projectsite die ook in gezinscontext gebruikt kan worden.

<http://www.e-quality.nl/kindergeldspel/>

Geld is kinderspel is hét spel voor kinderen in de leeftijd van 10 t/m 12 jaar over geld. Op een actieve en leuke manier komen kinderen te weten hoe zij, hun klasgenoten en andere kinderen van hun leeftijd met geld omgaan. Het spel kan onder begeleiding van een docent, ouder of leidster worden gespeeld. Het spel is geschikt voor thuis, op school of de buitenschoolse opvang.

<http://www.pacoproducties.be/Verhaal.aspx?prodID=12> Pacoproducties biedt verschillende theatervoorstellingen aan die kaderen binnen de financiële context.

<http://www.joetz.be/Stresskip/Stress/Pages/default.aspx>

Deze site is speciaal gemaakt voor als je meer wil weten over stress of als je zelf last hebt van (een beetje) stress. Deze site is gericht op kinderen met ook een link naar ouders en leerkrachten.

3.2.2. Secundair onderwijs

Educatief Staddspel 'Ostend Roulette' via <http://prezi.com/ekijauypgi7l/methodiekendag/>
"Ostend Roulette" werd ontwikkeld door de vormingsdienst van CAW Noord-West-Vlaanderen afdeling JAC Oostende, in samenwerking met jongeren van een LWC. Via het spel wil men jongeren op een realistische manier laten reflecteren over financiële risico's en hen een aantal concrete tips en trucs meegeven.

http://www.jeugdrodekruis.be/JRK/index/JRK_Aanbod/Buiten-Spel.html?opl=

Inleefspel waarbij de deelnemers kruipen in de huid van een gezin in armoede dat moet zien te overleven. Het doel van het spel is inzicht en begrip bijbrengen m.b.t. sparen & misleidende reclame.

<http://www.patsenco.be/>

On line inleefspel met Pats, een 19 – jarig meisje dat alleen gaat wonen. Het doel van het spel is laten ervaren wat het betekent om in armoede te leven.

<http://sociaalhuis.knokke-heist.be/nieuws/boost-your-money>

De leerlingen van de 3de graad mogen zich verwachten aan een interessante voor- of namiddag waarin ze op een interactieve manier kennis zullen maken met de gevaren van schulden, hun eigen uitgeefgedrag, het leefloon, OCMW- dienstverlening,...De leerlingen krijgen ook een informatieve folder mee en voor de leerkracht wordt een aparte bundel opgemaakt met het dienstverleningsaanbod van het OCMW.

www.skillville.be

Skillville is een on line mediatool voor het verhogen van financiële geletterheid en vakoverschrijdende termen.

<http://www.wijzeringeldzaken.nl/onderwijs/leermiddelen>

Vooruit met die bank ! Een klare kijk op geld. Lespakket derde graad basisonderwijs en eerste graad secundair onderwijs. Ontwikkeld door de KBC groep – contact : klantenacties jongeren 016 86 27 34

www.in-ba-lans.be In Balans raakt meerdere thema's aan die op verschillende manieren kunnen aangebracht worden in bepaalde lesvakken of als project in de school. Financiële educatie wordt ruim opgevat en omvat alle aspecten waar jongeren mee geconfronteerd worden als zij op eigen benen komen te staan.

<http://dagzonderkrediet.be/>

Werkbundel 'Dag Zonder Krediet 1' Doelgroep:

Leerlingen van de tweede graad secundair onderwijs en groepswerkers. Deze werkbundel wil aan de hand van verschillende oefeningen de leerlingen kennis laten maken met de ruime financiële wereld. Er wordt ingegaan op risico's bij verschillende vormen van krediet en op het aangaan van contracten. De oefeningen worden op een aangename manier aangebracht.

Werkbundel 'Dag Zonder Krediet 2' Doelgroep:

Leerlingen van de tweede (ASO, TSO) en derde graad (BSO) secundair onderwijs. Deze werkbundel wil aan de hand van verschillende oefeningen de leerlingen kennis laten maken met de ruime financiële wereld. Er wordt ingegaan op risico's bij verschillende vormen van krediet en op het aangaan van contracten. De oefeningen worden op een aangename manier aangebracht.

<http://www.schooltv.nl/docent/project/1747199/alles-heeft-zijn-prijs/item/1747326/opdrachten-omgaan-met-geld/> Bij het NTR:Schooltv-programma *Alles heeft zijn prijs* zijn praktische lesopdrachten gemaakt waar je je leerlingen mee kunt laten werken.

<http://www.ocmw-brugge.be/nieuws/publicaties.asp> Leerlingfolder lespakket financiële lessen 3e graad secundair onderwijs ontwikkeld door OCMW Brugge ism LOP en SPOOR

<http://www.povertyisnotagame.com/> **PING** is een online spel voor gebruik in secundaire scholen, dat een basis moet bieden om met leerlingen van de 2de en 3de graad secundair onderwijs een gesprek aan te gaan over armoede en wat het betekent om arm te zijn. Je kruipt in de huid van Jim of Sofia, die door omstandigheden op straat belanden en hun eigen weg moeten vinden.

http://www.vlaamscentrumschuldenlast.be/preventie/good_practices/preventie_naar_kinderen_en_jongeren_toe Het Vlaams Centrum Schuldenlast bundelt good practices, vormingspakketten, leerkrachtenbundels,... deze kan je via bovenstaande link terugvinden.

http://www.klascement.be/docs/34089?set_language=4 Een bundel om jongeren te leren omgaan met geld. Dit kan je enkel inkijken na registratie via de site.

www.eurowheels.be No credits, game over. Wij helpen jongeren om “serieuze” games en verhalen over sociaal-maatschappelijke onderwerpen te creëren, te beleven en te delen.

<http://old.turnhout.be/signaallijst/#>

Tool waarin signalen, houding en mogelijke acties zijn opgelijst gelinkt aan actieplan. Het doel is secundaire scholen ondersteunen in het opsporen een aanpakken van kansarmoede.

3.3. Financiële opvoeding in context met jongeren

Kinderen en jongeren zijn per definitie een belangrijke doelgroep als we de primaire preventie voor ogen houden. Geld speelt op jonge leeftijd al een rol in het leven van kinderen en jongeren. Het is duidelijk dat ook dan al problemen kunnen ontstaan: van verwende kinderen die niet leren omgaan met geld tot kinderen die zich met zeer weinig moeten tevreden stellen en bij wie 'geld' al heel vroeg een negatieve connotatie krijgt. Daartussen bewegen zich nog een enorme diversiteit aan gemiddelden. (bron : preventienota VCS) Hieronder enkele sites die specifiek inzoomen op jongeren, jongvolwassenen.

NIEUW NIEUW NIEUW

- **Reclamewijs** : Het doel van deze site en de games is om jongeren wegwijs te maken in de huidige reclamewereld en hen kritisch te laten omgaan met nieuwe reclamevormen.
- **Publiek verslag Money Ways**, een lesprogramma dat financiële educatie voor jongeren aanbiedt, laagdrempelig en taboedoorbrekend uitgegeven door NIBUD
- Het Vlaams Centrum Schuldenlast lanceerde de jongerenwebsite www.allesovercenten.be

Thema : algemeen

http://www.jeugdinfotheek.be/producten/all?field_tax_thema_tid=72 Deze website bundelt jeugdinformatie en kennis over jeugdinformatie(verstrekking). Jeugdinfotheek.be richt zich naar iedereen die te maken heeft met kinderen en jongeren en hen op een goede manier wil informeren over thema's die hen aanbelangen.

<http://www.jongerengids.be/large/meer-informatie/centen166.aspx> De gids bomvol tips

<http://www.jip.org/nl/> JIP staat voor Jongeren Informatie Punt. Het JIP geeft informatie en advies over werk, school, drugs, geld, huisvesting, rechten en plichten, seks en vrije tijd. In veel plaatsen in Nederland vind je JIP's, soms in een bibliotheek, buurthuis of school of als apart informatiepunt. Je kunt anoniem en gratis bij een JIP terecht met je vragen. Op deze site vind je alle informatie die voor jou van belang is.

www.get-real.be is de nieuwe De Wonen-, Werken/Studeren-, Welzijns-, Mobiliteitswegwijzer.

Thema : centen

www.allesovercenten.be Deze website is nog niet af, er staat wel al een kortfilm op over een jongen die in financiële problemen komt en over meisjes die samen gaan shoppen. Daarbij wordt ingezoomd op de kosten die gemaakt worden aangevuld met getuigenissen door jongeren met een schuldoverlast.

<http://service.nibud.nl/spaarnavigator/uitleg.aspx>

Bij de Spaarnavigator gaat het dus niet om foute of goede antwoorden, maar om het ontdekken of jouw bestedingsgedrag past bij het door jou gekozen spaardoel. Want dat is natuurlijk wel zo handig als je financiële plannen maakt.

<http://service.nibud.nl/geldtypetest/> Een online test om te kijken welk geldtype iemand is. Het is wel voor jongeren onder de 18 jaar. Er staan tips op hoe je beter kan omgaan met geld.

<http://www.schooltv.nl/weekjournaal/shared/templates/popup/quiz.jsp?site=2123681&nr=2953908&item=2954844> De Spangas Geldtype test aan de hand van enkele filmpjes en vragen ontdek je welk geldtype jij bent.

<http://www.edgie.nl/> Edgie.nl is hét interactieve platform waar jongeren het verschil maken.

Thema : op eigen benen staan

<http://www.west-vlaanderen.be/kwaliteit/welzijn/jeugd/pages/educatievepakketten.aspx>

Educatief pakket met kalender, werkboek en handleiding rond geld, wonen en werken. Het doel van dit pakket is jongeren bewustmaken van wat er komt kijken bij het zelfstandig wonen.

www.centenvoorstudenten.be Website waar studenten alle informatie kunnen vinden over hun statuut als student en werk, studiefinanciering, studietoelage, kindergeld, werkloosheidsuitkering en studeren,...

Thema : privacy

<http://jongeren.ikbeslis.be/>

Jong en bewust van mijn privacy. Deze site behandelt de thema's afbeeldingen, gsm, reclame, camera's, internet en sociale netwerken.

Thema : media

<http://www.mediaopvoeding.nl/onderwerp/geld> Op deze site geven deskundigen antwoord op al uw vragen over kinderen en media

Thema : welbevinden

<http://www.noknok.be> Ben je tussen 12 en 16 jaar? Dan is deze website gemaakt voor jou! Je bent jong en je kan heel wat aan. Maar een dipje of een tegenslag komt iedereen wel eens tegen. Hier vind je informatie en opdrachten om je goed in je vel te voelen. Ga zelf aan de slag en zoek de tips die je het meest aanspreken. Succes!

Thema : verslaving

www.blufonline.be Educatieve film over gokverslaving en de hiermee mogelijk gepaard gaande schuldenproblematiek

Thema : studeren

<http://www.centenvoorstudenten.be/apps.aspx?smid=1929> Je kan met heel wat vragen zitten.

Met deze website willen wij jou en je ouder(s) overzichtelijke basisinformatie geven over je sociaal statuut als student en over de verschillende mogelijkheden om je studies te financieren.

<http://moneytalk.knack.be/geld-en-beurs/sparen/het-kostendagboek-van-een-gezin-met-studerende-kinderen-hoger-onderwijs/article-normal-518131.html> Enig idee hoe het kostendagboek van een gezin met studerende kinderen (hoger onderwijs) eruit ziet?

4. Materie gelinkte sites en steunpunten

Er bestaan reeds heel wat initiatieven, steunpunten die een preventief beleid, een visie, een werking hebben opgezet rond schuldpreventie, armoedepreventie e.a. Hieronder vind je een opsomming van inspirerende websites.

NIEUW NIEUW NIEUW

Beleidsdossier : Een andere bril, een andere kijk, dienstverlening door de ogen van de armoedeverenigingen

Publicatie begeleidershouding, uitgegeven door Jong en Van Zin

Personen in collectieve schuldenregeling (CSR) in België: profielen en regionale aspecten. Uitgegeven door het Observatorium Krediet en Schuldenlast vzw

Preventiebundel “Acht werkwijzers voor effectieve schuldpreventie” De werkwijzers zijn een weergave van relevante kennis die tot nu toe vooral in de hoofden van de uitvoerend professionals zat. De werkwijzers zijn geen complete handreikingen die de lezer van A tot Z bij de hand nemen om een interventie te ontwerpen. Wel bevatten ze de inzichten, tips en trucs die professionals kunnen gebruiken bij de ontwikkeling van hun eigen interventies.

'Financiële zorgvragen in goede en kwade dagen'. Op basis van concrete, uit de praktijk gegrepen situaties, schetsen de auteurs, vanuit hun respectieve expertise, de contouren van mogelijke oplossingen en tonen ze welke financiële, juridische en fiscale instrumenten er bestaan om op de best mogelijke manier met zorgsituaties om te gaan. Daarbij besteden ze ook ruim aandacht aan de omgeving van de zorgbehoevende, namelijk het gezin, de familie en andere nauw betrokken personen, en aan alle daarmee gepaard gaande emoties en gevoeligheden.

Samenlevingsopbouw Gent ontwikkelde een survivalgids voor mensen met een beperkt budget, getiteld 'Met weinig geld (over)leven in Gent' Naast de papieren versie bestaat ook een online versie.

4.1. schuldpreventie

<http://www.cebud.be/index.php>

Als onafhankelijk centrum draagt cebud actief bij aan een inclusieve samenleving door : consumenten financieel weerbaar te maken, de competenties van hulpverleners en financiële adviseurs te versterken, beleidsvoerders te informeren en te adviseren.

<http://www.jovel.be/index.html> In samenwerking met diensten voor schuldbemiddeling worden mensen en gezinnen geselecteerd die klaar zijn voor een nieuwe start zonder risico op nieuwe schulden.

<http://www.menswaardiginkomen.be/index.php> Deze site biedt meer info voor al diegenen die regelmatig inkomensbehoeften van gezinnen moeten beoordelen in functie van de menselijke waardigheid (OCMW's, budgethulpverleningsorganisaties, vrederechters, mutualiteiten, ...). Maar ook voor wetenschappers en politici die op zoek zijn naar adequate richtlijnen om de doeltreffendheid van de minimuminkomenbescherming in ons land te beoordelen, is deze budgetstandaard wellicht erg nuttig.

<http://www.vlaamscentrumschuldenlast.be/> Het Vlaams Centrum Schuldbemiddeling (VCS) is het steunpunt voor de erkende Instellingen schuldbemiddeling in de OCMW's en de CAW's in Vlaanderen. Onder Preventie staan verschillende methodieken, good practices vermeld mbt financiële hulpverlening. Onder publicaties vind je heel wat interessante en bruikbare informatie zoals het Handboek Schuldbemiddeling, Gezondheid kost geld - Eerste hulp bij (gezondheids)schulden (Cahier Schuldenlast 3), Eerste Hulp Bij Schulden (Cahier Schuldenlast 2), Het kind van de rekening (Cahier Schuldenlast 1), De (vernieuwde) budgetplanner, In Balans - Financiële educatie, Brochure 'Minimale budgetreferenties voor een waardig leven', Onderzoeksrapport naar de werking en organisatie van OCMW's en CAW's met een erkenning voor schuldbemiddeling.

<http://www.nibud.nl/> Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting Nederland geeft tal van interessante informatie.

<http://www.nibud.nl/omgaan-met-geld/overzicht-houden/administratie/geldzaken-organiser.html> Omgaan met geld lijkt makkelijk. Je ontvangt je inkomen, betaalt de rekeningen en daarnaast zijn er de grote en kleine uitgaven. Toch hebben veel mensen behoefte aan meer inzicht in hun geldzaken. Een goede administratie helpt daarbij. Via deze link kan je tabbladen downloaden die jezelf in een ringmap kan steken met daarachter telkens een insteekhoes voor de bijhorende administratie

<http://www.zelfjeschuldenregelen.nl>

De website zelfjeschuldenregelen.nl is er om mensen met beginnende financiële problemen te helpen een oplossing te vinden en hun financiën weer op de rails te krijgen.

4.2. armoedepreventie

<http://www.jaarcongresarmoedeenschulden.nl/fotos-en-presentaties.html>

<http://www.1op10.be/>

www.schuldenopschool.be De vzw schulden op school wil de school bewust maken van het probleem van kansarmoede op school, wil de scholen aanzetten tot en op hun vraag ondersteunen bij het ontwikkelen van een solidair beleid.

<http://www.welzijnszorg.be/>

Welzijnszorg vzw bestrijdt armoede en uitsluiting in Vlaanderen en Brussel. Hiervoor zetten ze jaarlijks een grootschalige informatiecampagne op, telkens vanuit een andere invalshoek. Ze steunen armoedeprojecten en trekken politici aan de mouw als de rechten van sociaal kwetsbare mensen op de helling komen te staan. Ze

geven vormingen aan organisaties en verenigingen waardoor hun werking toegankelijker wordt voor mensen in armoede. En ze ontwikkelen zowel educatief als bezinnend materiaal om de armoedeproblematiek bespreekbaar te maken in de klas, de vereniging, de parochie.

<http://www.vlaams-netwerk-armoede.be/>

In het Netwerk tegen Armoede werken **55 verenigingen in Vlaanderen en Brussel** samen met het uiteindelijke doel armoede en sociale uitsluiting uit te bannen. In de verenigingen staan mensen die in armoede leven centraal. Zij nemen er op alle niveaus het woord. Deze verenigingen kunnen voor ondersteuning van hun werking beroep doen op het team van het Netwerk tegen Armoede. Ook de onderlinge uitwisseling van ervaringen, visies, succesverhalen en leerprocessen tussen de verenigingen is een belangrijke opdracht voor het Netwerk. Op basis van de ervaringen en de meningen van de mensen maken de verenigingen en het Netwerk dossiers op en stappen daarmee naar de overheid, de betrokken diensten, het brede middenveld en de publieke opinie. Dit met het oog op armoedebestrijding! Het Netwerk tegen Armoede werkt ook aan de verbetering van de beeldvorming rond mensen in armoede en het wegwerken van vooroordelen.

<http://www.kauwenberg.be/index.htm> Centrum Kauwenberg brengt mensen in armoede en andere mensen samen en draagt zo bij tot de armoedebestrijding vanuit de eigen ervaring van de mensen. De Vlaamse Overheid heeft Centrum Kauwenberg erkend als "vereniging waar armen het woorden nemen". Onder 'documentatie' vind je heel wat bruikbare informatie terug zoals de studie 'een schone lei en een nieuw krijtje'

http://www.ua.ac.be/main.aspx?c=*OASES Centrum OASes staat voor Centrum Ongelijkheid, Armoede, Sociale Uitsluiting en de Stad.

<http://www.welzijnsschakels.be/> Elke mens verdient respect en heeft basisrechten in onze samenleving. Dat is de visie van de vrijwilligers van Welzijnsschakels. Daarom bieden we kansen aan mensen die uitsluiting ervaren door armoede of afkomst. Dit gebeurt terwijl we elkaar ontmoeten in de eigen buurt...

<http://de-link.net> Vzw De Link staat in voor de coördinatie van de opleiding en tewerkstelling van ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting. De Link wil mee een antwoord bieden voor de missing link die er is tussen mensen die in armoede geboren worden enerzijds en de aanpak van armoede anderzijds. Ze wil dit doen door opgeleide ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting in te schakelen in alle sectoren die met armoede en armoedebestrijding te maken hebben.

www.bindkracht.be Doel van het project is een kwaliteitsverbetering van de hulpverlening aan mensen in armoede. Het ontwikkelen van krachtgerichte hulpverleningsrelaties, omgaan met afhankelijkheid in de hulpverlening, werken aan duurzame resultaten inzake autonomieverhoging en integratie, werken aan inspraak, participatie en empowerment zijn daarbij kernthema's.

<http://www.mi-is.be> Overheidsdienst maatschappelijke integratie. Wetgeving rond armoedebestrijding

<http://www.cedes-ed.org/index.html> CEDES creëert kansen voor iedereen om de armoedekloof samen stap voor stap te leren overbruggen; het is een gezamenlijk leerproces. CEDES ontwikkelde reeds heel wat methodiekenmateriaal waarvan je een overzicht kan terugvinden op hun website.

<http://www.kbs-frb.be/otheractivity.aspx?id=290103&LangType=2067> In vijf stappen communiceren met mensen in armoede

<http://www.communicerenmetarmen.be/> Communicatiedraaiboek. In vijf stappen communiceren met mensen in armoede

4.3. Steunpunt voor jeugdwerk

<http://www.uitdemarge.be>

Uit De Marge vzw ijvert voor de rechten van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren door maatschappelijke verandering. Dit realiseren we door het jeugdwerk te ondersteunen in zijn diversiteit en via beïnvloeding van het jeugdbeleid. Daarbij ligt de nadruk steeds op de emancipatie van kinderen en jongeren.

5. Zelfstandigen

Bij de publieke opinie roept 'een zelfstandige' vaak nog het beeld van rijkdom op. Arme zelfstandigen leven geïsoleerd omdat ze hun problemen verbergen, ze de faling van hun zaak als een persoonlijk falen beschouwen, ze de locatie waar hun zelfstandige zaak was gevestigd ontvluchten en armoede hen niet bindt. Hieronder enkele sites die passen binnen deze context (bron : preventienota VCS)

NIEUW NIEUW NIEUW

<http://www.boek.be/boek/wil-is-er-maar-waar-is-de-weg-de> De wil is er. Maar waar is de weg?
Armoede bij zelfstandige ondernemers. Johan Lambrecht en Ellen Beens.

www.efrem.be Efrem vzw staat voor hulpverlening aan zelfstandigen in moeilijkheden, gefailleerden en ex-ondernemers die nog problematiek ondervinden vanuit hun vroegere zelfstandige activiteit.

<http://www.boerenopeenkruispunt.be/> de vzw Boeren op een Kruispunt biedt een globale hulpverlening voor alle land- en tuinbouwers in moeilijkheden.

www.tussenstap.be Voor zelfstandigen met schuldproblemen bestaan er bijzondere organisaties die meer gespecialiseerd bijstand kunnen verlenen zoals

<http://www.kbs-frb.be/publication.aspx?id=290121&LangT ype=2067> Beleidsaanbevelingen ter ondersteuning van ondernemers in moeilijkheden (februari 2012)

<http://www.agentschapondernemen.be/> Het Agentschap Ondernemen is een aanspreekpunt van de Vlaamse overheid voor ondernemers. U, als ondernemer, kan er bijvoorbeeld met volgende vragen terecht:

- U bent als ondernemer op zoek naar steun bij de Vlaamse overheid?
- U wil meer weten over formaliteiten en vergunningen?
- U zoekt een vestigingsplaats of uitbreidingsmogelijkheden?
- U zoekt financiering voor het starten van uw onderneming of voor een nieuw project?
- U wil innoveren met de hulp van de overheid?
- U wil investeren in milieu- of energievriendelijke technologie?
- U zoekt begeleiding bij een dossier?

Het Agentschap Ondernemen gidst u in alle vertrouwelijkheid doorheen het overheidslandschap.

<http://www.unizo.be/crisiscoach/> Staat het water u tot aan de lippen? Dan kan de crisispremie voor u misschien nog net het verschil maken. Lees hier het antwoord op de meest gestelde vragen. U vindt deze informatie ook onder de rubriek "Sociale steunmaatregelen".

6. Voor consumenten

Hieronder staat een bundeling van informatie die zich richt naar de algemene bevolking, de consument. .

NIEUW NIEUW NIEUW

Online abonnementen opzeggen via Direct Opzeggen. Stel automatisch je opzegbrief op en print of verzend je opzegbrief online.

Bij de aankoop is 32 % van de opslagcapaciteit van een Iphone 6 16G al ingenomen. Bij sommige smartphones loopt dit op tot 70 %. Ontdek het verschil tussen hetgeen uw fabrikant u belooft en het resultaat van de Test-Aankoop-leugendetector

De FOD Economie jaarlijks extra aandacht aan preventie en sensibilisering over diverse vormen van bedrog en oplichting. Dit jaar maakten ze 5 videotjes over veel voorkomende valstrikken. De FOD Economie werkte ook een brochure uit om de consument te waarschuwen en te sensibiliseren voor de meest voorkomende vormen van bedrog en oplichting. De brochure is samengesteld uit 23 fiches die je hier kan raadplegen en downloaden.

http://www.nibud.nl/consumenten/jaarverslag_2014/

In het jaarverslag van het Nibud kan je lezen welke onderzoeken het deed in 2014. Bijvoorbeeld naar de bedragen die ouders hun kinderen geven aan zakgeld en rapportgeld. Ook staan de nieuwe producten en diensten van het Nibud beschreven. Verder geeft het jaarverslag een beeld van de vragen die consumenten en professionals stelden aan het Nibud.

<https://www.e-shop-defense.be/nl/index.html>

De FOD economie pakt uit met de campagne E-shop-defense : online shoppen kan ook veilig ! Je vindt er nuttige informatiebronnen waarmee je jou kennis van veilig online shoppen kan vergroten.

<http://www.online-weggeefwinkel.be/link.php> De online weggeef winkel is een platform dat iedereen de mogelijkheid biedt om spullen weg te geven en aan te nemen. Overzichtelijk en met een uitgebreide zoekfunctie.

<http://www.genoeg.nl/>

<http://www.zuinig.info/>

U vindt op zuinig info:

- ✔ Allerlei budget tips om geld te besparen.
- ✔ Een heel handig meterstanden systeem.
- ✔ Het laatste interessante bespaar nieuws.
- ✔ Mogelijkheid om reacties te geven op tips.
- ✔ Budget tips versturen naar je vriend(en)

<http://www.consuminderhuisparkstad.nl/index.html>

<http://www.febelfin.be/nl/mijn-geld-en-ik>

<http://www.wikifin.be>

Wikifin.be is een portaalsite die u helpt bij uw financiële beslissingen: hij stelt u gratis **objectieve, betrouwbare en handige** informatie ter beschikking. Wikifin.be is een uitgave van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Inventaris versie juni 2016

Markten, de FSMA. De FSMA is een **organisatie van openbaar nut**, die als opdracht heeft de **consumenten te beschermen** door toezicht te houden op de banken, verzekeraars, makelaars, enz. Wens je meer te weten? Surf naar www.fsma.be.

<http://www.wijzeringeldzaken.nl/professioneel/home.aspx>

Een wegwijzer naar betrouwbare informatie over jou geldzaken

<http://www.wijzermetgeld.be> Wijzer met geld wil financiële opvoeding bij adviseur en consumenten stimuleren en sensibiliseren.

6.1. consumentenorganisaties

<http://www.dolceta.eu/belgie/> De site verschaft via honderden artikelen op toegankelijke, consumentgerichte wijze informatie over verschillende onderwerpen rond consumeren. Naast deze informatie zijn er quizzes waarmee de gebruiker zijn kennis kan testen. Deze quizzes kunnen ook worden gebruikt om op plezierige wijze beetje bij beetje informatie te verwerven.

Voor consumenten is DOLCETA de aangewezen site als u op zoek bent naar informatie over uw rechten, financiële diensten, productveiligheid, duurzame ontwikkeling en diensten van algemeen nut (elektriciteit, gas, vervoer, enz.).

Voor consumentenorganisaties, ngo's en kmo's is de site ook nuttig als referentiehulpmiddel bij de samenwerking met consumenten, klanten en teamleden.

Voor leraren in het basis-, middelbaar en volwassenenonderwijs is er het **gedeelte voor docenten** op de site van DOLCETA. Hier vindt u lesoverzichten, informatiedossiers, bronnen, hulpmiddelen, quizzes en spelletjes die in het kader van diverse lessen en cursussen kunnen worden gebruikt: economie, wiskunde, financiën, wetenschappen, maar ook taalonderwijs, economische en sociale cursussen, inburgeringsprogramma's, maatschappijleer.

www.verbruikerssateljee.be Verbruikerssateljee is een erkende Belgische consumentenorganisatie. Met laagdrempelige publicaties, gerichte acties en adviesverlening willen wij de consument bewuster en weerbaarder maken. En haar of hem doen afzien van consumptiedwang. De actiegebieden van het verbruikerssateljee zijn Vlaanderen en Brussel en hun voornaamste materies zijn de kredieten en bankdiensten; de problemen bij schuldinvoeringspraktijken; de huurproblematiek; de energiefacturen; de telecomschulden; de problematiek van gezondheidskosten.

<http://www.oivo.be/> Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties.

http://www.energiesnoeiers.net/es/home_9.aspx

Het project Energiesnoeiers heeft de ambitie om tewerkstellingskansen te creëren voor kortgeschoolden en langdurig werkzoekenden binnen de energieniche. Naast het uitvoeren van energiescans en dakisolatie willen we blijven zoeken naar mogelijkheden om het aanbod van de Energiesnoeiers te differentiëren. Dit kan zowel op vlak van kleine energiebesparende maatregelen (energiescans in scholen, energiebesparing op maat van kwetsbare doelgroepen...) als bij grotere investeringen (muurisolatie, plaatsen van zonnepanelen...). Met hun aanbod willen de Energiesnoeiers zich richten tot alle Vlaamse burgers en tot (lokale) overheden. Specifieke inspanningen worden geleverd om ook kwetsbare doelgroepen te bereiken.

6.2. Consumentenbescherming

www.consumentenbedrog.be

een informatieve website die consumenten informeert en adviseert over omgaan met oplichterij.

<http://www.upc-bvk.be/documents/public/kredietgids.pdf>

Gids voor het consumentenkrediet. Deze gids, die zo gebruiksvriendelijk, actief en begrijpelijk mogelijk is opgevat, is bedoeld om, in enkele rubrieken, je aandacht te vestigen op de belangrijkste kenmerken van het consumentenkrediet en, vooral, om je te wijzen op enkele voorzichtigheidsregels bij het aangaan van een krediet.

<http://www.mediarakkers.nl/> Media Rakkers heeft tot doel middelen en activiteiten te ontwikkelen die de mediavaardigheid en het commerciële bewustzijn bij kinderen tot en met 16 jaar vergroten. Media Rakkers beoogt het thema 'Media en Reclame' een plek te geven in het onderwijs op Nederlandse basisscholen, maar richt zich ook op de thuissituatie met educatieve middelen voor kinderen en ouders.

www.infoshopping.be tips en uitleg over kopen op internet.

www.vreg.be via deze site van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteit- en Gasmarkt kan je de V-test doen. De V-TEST is een objectieve vergelijking van de verschillende elektriciteits- en aardgasproducten van alle energieleveranciers in Vlaanderen. De V-TEST wordt maandelijks aangepast met de meest actuele prijzen. De module berekent op basis van uw verbruik hoeveel u het komende jaar zou betalen als u nu een contract afsluit met een leverancier. De resultaten zijn een schatting en gelden niet als exacte prijsvoorspelling van uw eindafrekening.

www.bestetarief.be Vergelijk en bepaal het meest geschikte tarief voor uw noden. Gebruik gratis het online programma: voer gewoon uw gebruikspatroon op basis van uw laatste factuur in en wij doen de rest.

www.test-aankoop.be Consumentenadvies

www.spaargids.be Spaargids wil mensen helpen een betrouwbare aanbieder en een voordelig product te vinden dat aansluit bij hun behoefte. Ze doet dit door publiek beschikbare informatie over financiële producten en aanbieders samen te brengen, eenvoudig en makkelijk raadpleegbaar, vanuit een neutraal oogpunt ten opzichte van de aanbieders.

www.jepbelgium.be Jury voor Ethische praktijken inzake reclame. Dit is een consumentenorganisatie waar je terecht kan met eventuele klachten over reclameboodschappen

6.3. Uw rechten

<http://www.rechtenverkenner.be> De rechtenverkenner geeft u een online overzicht van sociale rechten: premies en andere voordelen op het vlak van onderwijs, arbeid, wonen, welzijn, energie ...voor kwetsbare groepen: ouderen, chronisch zieken, personen met een handicap, werkzoekenden, ...door verschillende overheden: federale, Vlaamse, provinciale en lokale overheid

6.4. Regelgeving - informatief

<http://www.infogerechtsdeurwaarder.be/file/Home.html> Deze site tracht op een informatieve wijze inzicht te geven in de regelgeving en vormvereisten waaraan de handelingen van gerechtsdeurwaarders onderworpen zijn, dit teneinde het beroep van gerechtsdeurwaarder kenbaar en vertrouwd te maken aan een breder publiek.

http://www.justwatch.be/Justwatch.be/Blog/Artikelen/2012/12/4_Artikel_1.html Jan Nolf staat stil bij de minnelijke schikking als alternatief voor de gerechtelijke invordering van (gezondheids)facturen. Lees meer op zijn blog.

7. Materie gelinkte publicaties, studies,...

Er is heel wat interessante literatuur verschenen in het kader van schuld – en armoedepreventie. Hieronder een greep uit het aanbod.

NIEUW NIEUW NIEUW

In de downloadversie van de NIBUD publicatie Geld en Gedrag behandelt men de inzichten uit de gedragswetenschappen en theorieën rond financiële zelfredzaamheid: theorieën over gedrag, gedragsverandering en motivatie. Wetenschappelijke kennis waarop ook de voorlichting en adviezen van het Nibud zijn gebaseerd.

http://www.nibud.nl/wp-content/uploads/Geld_en_gedrag_theoretische_basis.pdf

<http://trefpuntarmoede.org/wordpress/wp-content/uploads/2015/03/2014-beleidsdossier-een-andere-bril-een-andere-kijk-trefpunt-armoede-voor-web.pdf>

Het Cebud pakt uit met het globaal overzicht van 'de bevindingen en aanbevelingen' van het onderzoek 'financieel risicogedrag bij jongeren'. En deel 1 en deel 2 van het integrale onderzoeksrapport.

<http://www.cebud.be/files/overzicht%20onderzoeksproject%20financieel%20risicogedrag%20van%20jongere.pdf>

7.1. schuldpreventie

<https://www.mesis.nu/>

http://www.kuleuven.be/lucas/pub/publi_upload/2011-2008_5_Effectief_Budgetmanagement.pdf
Effectief budgetmanagement. Hoe komen tot duurzame gedragsverandering ?

<https://winkel.nibud.nl/pages/page.aspx?c=productdetail&anr=002-01>

Goed met Geld. De hele commerciële wereld staat klaar om je kind welkom te heten: koop bij ons! Van snoep op kinder-ooghoogte in de supermarkt tot smartphones, games, mini-kredietjes en grote leningen. Het ene kind wil sparen, het andere vooral spenden. Wie maakt ze wegwijs op de lange weg tussen kleuterklas en consumptief krediet? Het Nibud draagt samen met Erica Verdegaaal en Marieke Henselmans informatie en inspiratie aan. Het resultaat is een onmisbare gids om je kind optimistisch en zelfverzekerd te begeleiden naar financiële zelfstandigheid.

http://www.vlaamscentrumschuldenlast.be/preventie/basisnota_schuldpreventie

In 2011 heeft het VCS werk gemaakt van een '**basisnota' schuldpreventie**. De inhoud kreeg vorm in samenwerking met mensen uit het werkveld: medewerkers van OCMW's en CAW's met een erkenning voor schuldbemiddeling en het Vlaams Netwerk Armoede. De nota brengt enerzijds de visie van het VCS op schuldpreventie en een aantal beleidsaanbevelingen in kaart. Anderzijds ligt de focus op verschillende kwetsbare doelgroepen. Deze groepen zijn opgebouwd aan de hand van gemeenschappelijke risicofactoren die kunnen leiden tot overmatige schuldenlast en bevatten basisinformatie van waaruit preventieve acties kunnen opgebouwd worden. Dit document is niet alleen interessant voor preventie-initiatieven op Vlaams niveau. De basisbeginselen (bv. de noodzaak van een duidelijke visie) gelden ook voor **preventie-initiatieven die op een meer lokaal of regionaal niveau** worden ontwikkeld. Elke organisatie die een initiatief neemt om schuldpreventie uit te bouwen kan beroep doen op de informatie uit deze nota.

http://www.nibud.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/PDF/onderzoeken/Rapport_financiele_opvoeding_2010.pdf

Financiële opvoeding 2010

<http://www.divosa.nl/system/files/SZW%20rapport%20klantprofielen%20webversie.pdf>

Klantprofielen voor schuldhulpverlening - eindrapport

<http://www.divosa.nl/system/files/Perspectieven-op-schuldhulpverlening-Hiemstra-De-Vries.pdf>

Perspectieven op schuldhulpverlening – Elf goede voorbeelden uit het primaire proces schuldhulpverlening

http://www.divosa.nl/system/files/Schuldhulpverlening_in_de_keten.pdf

Schuldhulpverlening in de keten – lessen uit de praktijk voor het opzetten van effectieve samenwerkingsverbanden.

<http://www.cjsm.vlaanderen.be/media/downloads/onderzoeksrapport-reclamewijsheid-bij-kinderen-en-jongeren.pdf> Reclamewijsheid bij kinderen en jongeren. Onderzoeksrapport uitgevoerd door de Universiteit Gent

<http://www.brodalajan.info/index.html>

Graag deel ik op deze site inzichten over sociaal duurzame budgethulpverlening schuldhulpverlening en schuldbemiddeling

7.2. Armoedepreventie

http://www.expoo.be/sites/default/files/kennisdocument/ieder_kind_telt.pdf

Elk kind telt. Informatie en inspiratie voor lokale actoren in hun strijd tegen armoede

<http://www.jeugdinspecties.nl/database/documenten/Het%20kind%20van%20de%20rekening.pdf>

Opgroeien in armoede heeft grote gevolgen voor de ontwikkeling van kinderen en belemmert hun mogelijkheden voor maatschappelijke participatie. Armoede gaat vaak samen met andere problemen in gezinnen. Financiële problemen zijn bijvoorbeeld gerelateerd aan opvoed-, gezondheids- en psychische problemen. Vanwege de meervoudigheid van de problemen, is het belangrijk dat organisaties uit verschillende sectoren samenhangende hulp bieden.

[http://www.kbs-frb.be/uploadedFiles/KBS-](http://www.kbs-frb.be/uploadedFiles/KBS-FRB/05_Pictures_documents_and_external_sites/09_Publications/voeding_kansarmen_DEF.pdf)

[FRB/05\) Pictures, documents and external sites/09\) Publications/voeding kansarmen DEF.pdf](http://www.kbs-frb.be/uploadedFiles/KBS-FRB/05_Pictures_documents_and_external_sites/09_Publications/voeding_kansarmen_DEF.pdf)

Gezond, betaalbaar en lekker eten voor iedereen. Goede praktijken en tips. (Koning Boudewijnstichting, 2008) Een praktijkgids met 13 Vlaamse projecten die werden geselecteerd en ondersteund door de Koning Boudewijnstichting. Een rode draad die door elk project loopt, is de zoektocht naar de meest effectieve manier om kwetsbare doelgroepen te bereiken, ermee te communiceren, ze te motiveren, hun vooroordelen weg te werken en hun gedrag te veranderen. Dit is dus geen evaluatierapport, maar een bundeling van successen, valkuilen, lacunes, waaruit elke organisatie kan leren.

http://logobrugge-oostende.be/files/original/media/2011_10_06_030041597_Inspiratiekit.pdf

Het West-Vlaamse project *Fit in joen oof* en de daaruit voortvloeiende inspiratiegids zag het licht. Deze inspiratiekit is een concreet hulpmiddel voor elke kansarmenorganisatie, lokaal bestuur of andere vereniging die met kansarmen wil werken rond geestelijke gezondheid. Er is eerst en vooral een draaiboek dat stap voor stap leidt door het proces van een kansarmenwerking en een lijst met suggesties voor activiteiten. Deze activiteiten zijn niet verplicht, elke vereniging kiest wat het best aansluit bij de eigen werking of vindt er gewoon inspiratie om zelf iets helemaal nieuw op poten te zetten. Bij deze inspiratiekit hoort ook een materialenbox die gratis te ontlenen is bij het Logo in de eigen regio. *Fit in joen oof* is dus een concreet hulpmiddel om aan de slag te gaan rond geestelijke gezondheid.

<http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/elk-kind-telt>

Armoede is een complexe problematiek en de bestrijding ervan vergt een integrale aanpak waarbij alle beleidsniveaus moeten samenwerken en hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. De publicatie ondersteunt organisaties en beleidsverantwoordelijken die op lokaal niveau werk (willen) maken van de aanpak van kinderarmoede.

7.3. Diversen

<https://wvg.vlaanderen.be/applicaties/kenniscentrum/themas/welzijnswerk/rapport.asp?id=141>

Onderzoek naar de werking en de organisatie van erkende instellingen voor schuldbemiddeling met het oog op een mogelijke subsidiëring en stimulering van kwaliteit (2011)

http://www.wijzeringeldzaken.nl/media/16258/basisvisie_financiële_educatie.pdf

Basisvisie financiële educatie in basis en voortgezet onderwijs

<http://www.lne.be/doelgroepen/onderwijs/ecocampus/aan-de-slag/lerende-netwerken/thema-sociaal-werk/empowerende-en-sociaal-duurzame-budgethulpverlening/view?searchterm=None>

Powerpoint rond empowerende en sociaal duurzame budgethulpverlening door Jan Brodala

www.letsvlaanderen.be LETS Vlaanderen vzw is het steunpunt van en voor LETS-groepen én een expertisenetwerk van complementaire munten waar LETS een 'good practice' van is.

<http://consuminderen.startpagina.nl/> Consuminderen, alles over geld besparen Milieu besparen, en een zuinige levensstijl.

<https://sites.google.com/a/cawregiobrugge.be/projectprometheus/methodische-ondersteuning>

Aan de hand van het ingrediëntenboek "Slim Budget" worden op een praktische en interactieve manier enkele methodieken toegelicht waarmee op een integrale manier met cliënten gewerkt kan worden rond hun financieel inzicht en hun financiële situatie. Elke deelnemers ontvangt een ingrediëntenboek.

<http://cis.be> Centrum Informatieve Spelen

<http://www.frge.be/index.html> Het Fonds concretiseert dit doel door het verstrekken van goedkope leningen, bestemd voor structurele energiebesparende maatregelen, aan particulieren. Dit gebeurt via lokale entiteiten die zijn aangeduid door steden en gemeenten in overleg met het OCMW. De sociaal zwaksten vormen voor het Fonds een bijzondere doelgroep van particulieren.

<http://www.goodstogive.be/nl> G2G zamelt in de bedrijfswereld onverkochte non-food producten in, om ze nadien te herverdelen bij de mensen in nood. Ze doen dit via de verenigingen die lid zijn van hun netwerk.

<http://www.mijnenergie.be/a-moet-ik-de-leverancier-van-vorige-bewoner-overnemen-als-ik-verhuis->

<https://www.fitinje hoofd.be/>